Csereho cena SAS pri SAV za populárno-vedeckú činnosť

Datum	18.10.2026
Subjekt	Slovenská astronomická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied
Autor	Rudolf Gális
Region	Slovensko
Kategorie	Spoločnosť a životný štýl, Školstvo, Veda a výskum

Slovenská astronomická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied (SAS pri SAV) si uvedomuje dôležitosť popularizácie vedy a techniky pre napredovanie a pokrok našej spoločnosti. Prostredníctvom tejto ceny, ktorá od roku 2018 nesie meno Dr. Elemera Csereho, významného popularizátora astronómie na Slovensku a zakladateľa hvezdárne v Hlohovci, chce SAS pri SAV povzbudiť všetkých členov Spoločnosti, aby sa venovali aj tejto činnosti a takýmto spôsobom prilákali mladých ľudí k štúdiu vedy a techniky.

Laureátkou Csereho ceny SAS pri SAV za populárno-vedeckú činnosť za rok 2026 sa stala **RNDr. Mária Hricová Bartolomejová**. Laureátka v tomto roku oslávila nielen svoje 70-te narodeniny, ale aj 30-te výročie vstupu do SAS pri SAV.

V roku 1981 ukončila Matematicko – fyzikálnu fakultu Univerzity Komenského v Bratislave a ako učiteľka fyziky sa zaujímala o astronómiu. Začala sa vzdelávať v tejto oblasti navštevovala odborné semináre z astronómie poriadané Krajskou hvezdárňou v Banskej Bystrici, v Žiari nad Hronom a Ústrednou hvezdárňou v Hurbanove. Na Gymnáziu v Banskej Štiavnici, kde pôsobila ako učiteľka fyziky, založila astronomický krúžok a v roku 1982 bola aj jedným zo zakladajúcich členov MO SZAA v Žiari nad Hronom.

V roku 1983 odišla za prácou na Stredné odborné učilište do Gbelov , kde takisto založila astronomický krúžok a v roku 1987 spolu s ďalšími aktívnymi amatérskymi astronómami ako pán Ladislav Košinár, vtedajší riaditeľ Základnej školy v Sobotišti a Dr. Svetozár Štefeček, v tom čase ešte študent, založili MO SZAA v Senici. Laureátka sa stala predsedníčkou tejto MO počas dvoch funkčných období až do roku 1998. V týchto rokoch spolupracovala s pánom učiteľom Imrichom Svobodom, s ktorým robili prednášky z astronómie na základných a stredných školách v rámci akadémie vzdelávania v Senickom okrese. Svoje prednášky si obohacovala o diapozitívy a audio pomôcky, ktoré si sama zhotovovala.

Do SAS pri SAV bola prijatá 24. mája 1996. V rámci Spoločnosti sa podieľala pri organizovaní niekoľkých expedícií za úplným zatmením Slnka: v roku 2006 do Turecka, v roku 2009 do Číny, v roku 2012 do Austrálie a v roku 2017 do USA. V roku 2012 sa zúčastnila aj expedície za pozorovaním prechodu Venuše popred disk Slnka.

Pre SAS pri SAV získala dva významné projekty: projekt Astronomická olympiáda v roku 2006 a medzinárodný projekt Promoting Early European Photography (PEEP) v roku 2010, v ktrých bola menovaná projektovým manažérom. V projekte PEEP komunikovala s našimi zahraničnými partnermi tiež zapojenými v tomto projekte. V rámci SAS pri SAV členovia zapojení v tomto projekte spracovali staré fotografie našich významných osobností, ktorí mali čo do činenia s astronómiou a aj fotografiou. RNDr. Mária Hricová Bartolomejová spracovala Milana Rastislava Štefánika, jeho fotografie počas celého jeho života v 12 posteroch v slovenskom aj anglickom jazyku prezentovaných

vo Waterfront Museum v Swansey. Túto výstavu neskôr využili viaceré inštitúcie na Slovensku.

Najvýznamnejším projektom, ktorý sa stal vďaka Dr. Hricovej Bartolomejovej aj medzinárodným bola Astronomická olympiáda, v ktorom tvrdo pracovala 20 rokov. Presadzovala, aby sa študenti, víťazi finálového kola zúčastnili aj Medzinárodnej olympiády z astronómie a astrofyziky (IOAA), čo sa aj podarilo. Od roku 2007 až do 2024 bola členkou medzinárodného panelu a za Slovensko pedagogickým lídrom na IOAA. Pre študentov hľadala možnosti pokryť ich cestovné z rôznych projektov. V čase jej pôsobenia ako líder získali študenti 10 zlatých, 8 strieborných a 18 bronzových medailí. Niektoré svoje aktivity prezentovala aj formou mnohých článkov v domácich ale aj v zahraničných časopisov.

Najväčším úspechom pre ňu je tá skutočnosť, že Astronomická olympiáda pokračuje a študenti sú stále úspešní aj na medzinárodnej súťaži IOAA.

Csereho cena SAS pri SAV bola RNDr. Márii Hricovej Bartolomejovej slávnostne odovzdaná počas Medzinárodného festivalu astronomických filmov *Astrofilm* dňa 15. októbra 2026 v Piešťanoch.

https://sas.astro.sk/2026/10/16/csereho-cena-sas-pri-sav-za-popularno-vedecku-cinnost-14